

GMINNY PROGRAM PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH NA 2017 ROK

I. Wprowadzenie

Alkohol, jako produkt jest legalnym towarem rynkowym, ale ponieważ powoduje określone szkody społeczne, ekonomiczne i zdrowotne jest przedmiotem zainteresowania ustawodawcy, który poprzez stosowne regulacje prawne stara się ograniczyć rozmiary tych szkód oraz przeciwdziałać ich powstawaniu.

Ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi nakłada na gminę obowiązek podejmowania działań zmierzających do ograniczenia spożycia napojów alkoholowych, inicjowania i wspierania przedsięwzięć mających na celu zmianę obyczajów w zakresie sposobu spożywania tych napojów, przeciwdziałania powstawaniu i usuwaniu następstw nadużywania alkoholu, oddziaływania na osoby nadużywające alkoholu oraz udzielania pomocy ich rodzinom. Realizacja tych zadań prowadzona jest w postaci Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych uchwalanego corocznie przez Radę Miejską. Program stanowi integralną część Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych. Ustawodawca wskazał również gminom źródło pozyskania środków finansowych na realizację zadań. Jest tzw. fundusz „przeciwdziałania alkoholizmowi”, czyli dochód gminy pochodzący z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych i nie może być przeznaczony na inne cele.

II. Diagnoza sytuacyjna dotycząca problemów alkoholowych w Gminie Orzysz.

Gminę Orzysz w 2016 roku zamieszkiwało ogółem 9192 mieszkańców, z tego powyżej 18 roku życia - 7467 mieszkańców (stan na 31 grudnia).

- Rada Miejska określiła Uchwałą Nr XXX/277/01 z dnia 29 grudnia 2001r; limit punktów sprzedaży napojów alkoholowych (z wyjątkiem piwa), który wynosi:

- 15 punktów sprzedaży napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży (gastronomia);

- 40 punktów sprzedaży napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży (sklepy).

- Na dzień 31 grudnia 2016 roku ilość wykorzystanych punktów sprzedaży napojów alkoholowych (z wyjątkiem piwa) była następująca:

- 11 punktów sprzedaży napojów alkoholowych - gastronomia;

- 27 punktów sprzedaży napojów alkoholowych - sklepy .

W 2016 roku zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych wydano ogółem:

- o zawartości do 4,5%alk. oraz piwo - 20, w tym: sklepy - 6, gastronomia -14;

- o zawartości od 4,5%alk. do 18%alk. (z wyjątkiem piwa) - 12, w tym: sklepy - 6, gastronomia - 6;

- o zawartości powyżej 18%alk. - 13, w tym: sklepy - 6, gastronomia - 7.

Na jeden punkt sprzedaży napojów alkoholowych (w tym również piwa) przypadało 138 dorosłych mieszkańców Gminy, a na jeden punkt sprzedaży napojów alkoholowych o zawartości powyżej 18% alkoholu - 197 dorosłych mieszkańców Gminy Orzysz.

- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Orzyszu wydała 20 postanowień opiniujących lokalizację punktów sprzedaży napojów alkoholowych.

Rozpatrzyła 98 wniosków dotyczących osób nadużywających alkoholu w stosunku do 71 osób. Zespół Komisji przeprowadził rozmowy interwencyjno-motywacyjne z 55 osobami, w tym 43 z osobami podejrzanymi o nadużywanie alkoholu i 8 z współuzależnionymi.

Z rozmów przeprowadzonych wynika, że część dorosłych mieszkańców Gminy nie dostrzega u siebie negatywnych skutków problemu społecznego jakim jest uzależnienie od alkoholu i nie chce się poddać dobrowolnemu leczeniu odwykowemu. Na badanie do biegłych sądowych w celu uzyskania opinii w przedmiocie uzależnienia od alkoholu i ewentualnego wskazania placówki leczniczej skierowanych zostało 17 osób. Komisja w stosunku do 13 osób wystąpiła do Sądu Rejonowego w Piszcu z wnioskiem o zastosowanie obowiązku pojęcia leczenia odwykowego. Problem nadużywania alkoholu często też wiąże się z występowaniem zjawiska przemocy w rodzinie (przemocy fizycznej, psychicznej bądź ekonomicznej). Komisja brała jednocześnie czynny udział w grupach roboczych Zespołu Interdyscyplinarnego, w ramach którego prowadzona jest procedura „Niebieskiej Karty”.

- Pomocą Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Orzyszu w 2016 roku ogółem objętych zostało 569 rodzin, w tym z powodu uzależnienia lub nadużywania alkoholu objęto 13 rodzin. Na udzieloną pomoc rodzinom z problemem alkoholowym wydatkowano środki finansowe w wysokości 21.467zł.

- Policja w Orzyszu na terenie Gminy zatrzymała 33 osoby nietrzeźwe, które przewiozła w celu wytrzeźwienia do pomieszczeń policyjnych oraz 10 małoletnich będących pod wpływem alkoholu, które odwiozła do domów rodzinnych. Zatrzymała także 44 osoby kierujące pojazdami w stanie nietrzeźwości. Osób kierujących pod wpływem substancji psychoaktywnych bądź posiadających psychoaktywne substancje nie zatrzymano.

W ramach „Niebieskiej Karty” funkcjonariusze policji podjęli 76 interwencji, gdzie 39 sprawców przemocy domowej było pod wpływem alkoholu.

- W Poradni Terapii Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnienia w Piszcu z terapii uzależnienia od alkoholu korzystało 23 osoby z terenu naszej Gminy.

- W Wojewódzkim Ośrodku Terapii Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnienia w Giżycku leczyło się 14 osób.

- W Punkcie Konsultacyjnym w Orzyszu mieszkańców Gminy Orzysz przyjmował specjalista terapii uzależnień, psycholog i referent prawny.

Ogółem udzielono 506 porad i konsultacji 208 klientom Punktu w tym:

- 60 osobom uzależnionym od alkoholu;
- 45 osobom współuzależnionym;
- 21 ofiarom przemocy domowej;
- 5 sprawcom przemocy domowej;
- 4 osobom uzależnionych od narkotyków;
- 83 inni klienci.

Liczba osób zgłaszających się po poradę i konsultację do Punktu Konsultacyjnego w Orzyszu pokazuje, że klienci Punktu są świadomi i korzystają z tej formy pomocy oraz coraz bardziej otwarcie mówią o swoich problemach i są gotowi do podejmowania działań prowadzących do poprawy ich sytuacji życiowej.

- W szkołach, dla których Gmina Orzysz jest organem prowadzącym, pomoc i opiekę psychologiczną dzieciom i młodzieży pochodzącej z rodzin zagrożonych alkoholizmem i narkomanią zapewniał psycholog.

Zakres wykonywanych zadań przez zatrudnionego psychologa obejmował między innymi: indywidualne konsultacje psychologiczne z uczniami, rodzicami i nauczycielami, udzielanie wsparcia dla osób z rodzin z problemem alkoholowym, znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej, wskazywania odpowiednich form pomocy i motywowania do działania.

W podziale na poszczególne szkoły, przedstawia to się następująco (dane X -XII 2016r.):

Lp.	Zakres konsultacji/porady	Zespół Szkolno-Przedszkolny w Dąbrowce	Gimnazjum w Orzyszu	Zespół Szkolno-Przedszkolny w Okartowie	Zespół Szkolno-Przedszkolny w Orzyszu
1.	Nadużywanie alkoholu w rodzinie	7	8	4	9
2.	Przemoc w rodzinie	7	5	2	6
3.	Styczność z używkami	8	5	2	4
4.	Zagrożenie uzależnieniem behawioralnym	5	8	1	6
	Ogółem	27	26	9	25

• Placówka Wsparcia Dziennego pn. Środowiskowa Świetlica Opiekuńczo-Wychowawcza funkcjonująca przy ul. Wojska Polskiego 9c zapewniała uczestnikom świetlicy zabezpieczenie czasu wolnego, pomoc w wyrównaniu braków w nauce, profilaktyczną działalność informacyjno-edukacyjną. W przeważającej ilości opieką i pomocą objęci byli dzieci i młodzież z rodzin dysfunkcyjnych. Ogółem na zajęcia systematycznie uczęszczało 38 osób.

• Możliwości rozwojowe dzieci i młodzieży, rozwijanie zainteresowań, talentów oraz pomoc osobom z obniżonymi zdolnościami, stwarzała również działająca przy parafii pw. Najświętszego Serca Pana Jezusa przy ul. Elckiej 19a w Orzyszu, Świetlica Środowiskowa „Kajak” obejmując opieką blisko 100 osób.

III. Adresaci Programu

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych zwany dalej Programem adresowany jest do mieszkańców Gminy Orzysz do wszystkich grup społecznych w jakikolwiek sposób związanych z chorobą alkoholową bądź zagrożonych prawdopodobieństwem jej wystąpieniu, a w szczególności:

- dzieci i młodzież szkolna;
- osoby uzależnione od alkoholu i narkotyków oraz nadmiernie pijące;
- rodziny dotknięte problemem uzależnień - współuzależnione.

Skuteczna realizacja tego Programu opiera się na współpracy w niżej wymienionych instytucjach:

- Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych;
- Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej;
- Szkołami Gminy Orzysz;
- Komisariatem Policji,

-przedstawicielami instytucji oraz służbami pracującymi z osobami i rodzinami dotkniętymi problemami uzależnień: pedagodzy, psychologzy, terapeuci uzależnień, nauczyciele, kuratorzy rodzinni i społeczni, pracownicy służby zdrowia, duchowni, stowarzyszenia.

IV. Cele Programu

Celem strategicznym Programu jest ograniczenie na terenie Gminy Orzysz występowania negatywnych zjawisk będących konsekwencją nadużywania alkoholu i narkotyków.

Celami szczegółowymi programu są:

1. Ograniczenie skali występowania ryzykownych zachowań u dzieci i młodzieży poprzez wspieranie i realizację programów i działań profilaktycznych.
2. Zwiększenie świadomości społeczności lokalnej na temat ryzyka zażywania środków psychoaktywnych poprzez edukację publiczną.
3. Organizowanie warunków pierwszego kontaktu dla osób uzależnionych i współuzależnionych od alkoholu i narkomanii oraz dotkniętych przemocą domową.

4. Wspieranie i udzielanie pomocy instytucjom i organizacjom prowadzącym działalność profilaktyczną (organizowanie różnorodnych form pracy edukacyjnej, opiekuńczo-wychowawczej, aktywizującej dzieci i młodzieży oraz rodziny).
5. Wzmacnianie kompetencji zawodowych pedagogów, wychowawców, pracowników MOPS, dzielnicowych, członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz innych osób w zakresie oddziaływań profilaktycznych poprzez szkolenia.
6. Wspieranie alternatywnych metod spędzania wolnego czasu przez dzieci i młodzież oraz promowanie zdrowego i trzeźwego stylu życia.

V. Zadania i sposób ich realizacji.

1. Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu i narkomanii.

Działania

- 1) Prowadzenie porad i konsultacji z zakresu pomocy psychologicznej i terapeutycznej dla osób uzależnionych i współuzależnionych od alkoholu i narkomani w Punkcie Konsultacyjnym w Orzyszu (finansowanie wynagrodzenia osób pełniących dyżury w Punkcie wg harmonogramu i stawek określonych w umowie).
- 2) Motywowanie osób skierowanych we wnioskach do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych do rozpoczęcia procesu leczenia i wyjścia z uzależnienia.
- 3) Współpraca z biegłymi sądowymi w orzecznictwie uzależnienia od alkoholu i wskazania rodzaju zakładu leczniczego (pokrycie kosztów wydania opinii biegłych).
- 4) Prowadzenie postępowania przygotowawczego w sprawach o nałożenie obowiązku leczenia odwykowego, kierowanie na badania do biegłych sądowych oraz wniosków do Sądu w stosunku do osób, które odmówiły podjęcia dobrowolnego leczenia (opłata kosztów sądowych).
- 5) Współpraca z placówkami lecznictwa odwykowego w zakresie leczenia i terapii osób uzależnionych od alkoholu.
- 6) Szkolenie członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych zgodnie z wymogami ustawy w zakresie profilaktyki o rozwiązywania problemów alkoholowych.
- 7) Inicjowanie i prowadzenie działań profilaktycznych (upowszechnianie materiałów edukacyjnych i informacyjnych o chorobie alkoholowej).

2. Udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe i uzależnienia od narkotyków, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie.

Działania

- 1) Przeciwdziałanie zjawisku przemowy w rodzinie z problemem alkoholowym poprzez zapewnienie porad i konsultacji psychologicznych oraz pomocy prawnej w Punkcie Konsultacyjnym w Orzyszu.
- 2) Zapewnienie opieki psychologicznej dzieciom i młodzieży pochodzącej z rodzin zagrożonych alkoholizmem, narkomanią oraz przemocą domową poprzez zatrudnienie i finansowanie psychologa w szkołach, dla których organem prowadzącym jest Gmina Orzysz.
- 3) Realizacja programu opiekuńczo-wychowawczego w ramach funkcjonowania Placówki Wsparcia Dziennego pn. Środowiskowa Świetlica Opiekuńczo-Wychowawcza przy ul. Wojska Polskiego 9c w Orzyszu, w tym:
 - finansowanie zatrudnienia wychowawców i opiekunów prowadzących zajęcia (zgodnie z zawartą umową),
 - zakup materiałów przeznaczonych do prowadzenia zajęć,
 - finansowanie wyjazdów edukacyjno-rekreacyjnych dla uczestników tej placówki,
 - dożywianie uczestników placówek w miarę posiadanych środków finansowych,
 - pokrycie kosztów związanych z utrzymaniem pawilonu (zakup środków czystości, wywóz śmieci, opłata telefonu, Internetu, remontu itp.);

- 4) Włączenie metodyki harcerskiej do pracy z dziećmi i młodzieżą w zakresie resocjalizacji – drużynowi.
- 5) Współpraca z Zespołem Interdyscyplinarnym ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie działającym w ramach gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
- 6) Współfinansowanie działalności parafialnej świetlicy środowiskowej „Kajak” dla dzieci i młodzieży przy ul. Elckiej 19a w Orzyszu - pokrycie kosztów c. o., zakup materiałów z przeznaczeniem na zajęcia z dziećmi, dofinansowanie wieczery wigilijnej.
- 7) Inicjowanie i finansowanie w miarę posiadanych środków finansowych działań, zmierzających do podniesienia kwalifikacji osób mających w swojej pracy kontakt z ofiarami i sprawcami przemocy, osobami uzależnionymi i współuzależnionymi.

3. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży.

Działania

- 1) Realizowanie programów profilaktyki uzależnień i rozwoju umiejętności społecznych obejmujących problem uzależnienia od alkoholu, kierowanych do uczniów szkół podstawowych, gimnazjalnych ponadgimnazjalnych, w tym:
 - a) finansowanie zajęć profilaktyczno - edukacyjnych ukierunkowanych do wszystkich grup dzieci i młodzieży bez względu na stopień indywidualnego ryzyka, uczących umiejętności zdrowego i trzeźwego stylu życia (w tym zajęcia integracyjne uczniów klas pierwszych gimnazjum),
 - b) wspieranie i dofinansowywanie programów oraz przedsięwzięć profilaktycznych opracowywanych i realizowanych przez młodzież, skierowanych do grup rówieśniczych i społeczności lokalnej,
 - c) prowadzenie zajęć psychoedukacyjnych mających na celu zwiększenie umiejętności wychowawczych rodziców.
- 2) Dofinansowanie wypoczynku letniego (półkolonie) dla dzieci i młodzieży z rodzin z problemem alkoholowym i z grup ryzyka, połączonego z programem profilaktycznym lub opiekuńczo-wychowawczym.
- 3) Zaangażowanie dzieci, młodzieży i rodziców w różnego rodzaju działania alternatywne dla zachowań ryzykownych, promujących styl życia bez uzależnień poprzez wspieranie oraz współfinansowanie działań aktywizujących i integrujących dzieci, młodzież oraz rodziny, w tym otwartych środowiskowych imprez i uroczystości bez alkoholu: festynów rodzinnych, Orzyski Bieg Uliczny, obchodów Dni Orzysza, Dożynek Gminnych, wieczery wigilijnej.
- 4) Edukacja publiczna w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych poprzez podnoszenie wiedzy mieszkańców gminy Orzysz na temat zagrożeń związanych z nadużywaniem alkoholu, zażywaniem substancji psychoaktywnych :
 - a) zakup materiałów edukacyjnych – książek, broszur, plakatów, ulotek profilaktycznych;
 - b) włączenie się w ogólnopolskie i regionalne profilaktyczne kampanie edukacyjne uwzględniające problematykę uzależnień.
- 5) Dofinansowanie koncertów i programów o tematyce szkodliwości picia alkoholu i zażywania substancji psychoaktywnych, propagujących „trzeźwy styl życia” – życia bez nałogów.

4. Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń, osób fizycznych służących rozwiązywaniu problemów alkoholowych i przeciwdziałaniu narkomanii.

Działania

- 1) Wspieranie działalności instytucji, stowarzyszeń abstynenckich i organizacji zajmujących się profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych w realizacji działań motywujących do terapii i propagowania postaw trzeźwościowych.
- 2) Udzielenie dotacji celowej jednostkom spoza sektora finansów publicznych na realizację pozalekcyjnych zajęć sportowych z elementem oddziaływań profilaktycznych w szczególności dla dzieci i młodzieży.

5. Podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13¹ i art. 15 ustawy.

Działania

- 1) Kontrole punktów sprzedaży i podawania napojów alkoholowych pod kątem prawidłowego oznakowania i informowania o szkodliwości napojów alkoholowych, a także sprzedaż alkoholu osobom niepełnoletnim.
- 2) Podejmowanie działań interwencyjnych wobec przypadków sprzedaży i podawania napojów alkoholowych nietrzeźwym, nieletnim, na kredyt lub pod zastaw.

VI. Realizacja zadań Programu.

1. Koordynację przedsięwzięć związanych z realizacją zadań zawartych w Programie prowadzi Pełnomocnik ds. profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz podejmuje niezbędne działania zmierzające do osiągnięcia celów wyznaczonych w Programie.
2. W realizacji Programu aktywnie uczestniczy Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Orzyszu, psycholodzy, terapeuci, realizatorzy programów profilaktycznych, pedagodzy szkolni, wychowawcy, pracownicy socjalni, kuratorzy sądowi, policjanci.
3. Decyzje dotyczące wydatków finansowych przeznaczonych na realizację poszczególnych zadań zawartych w Programie podejmuje Burmistrz.
4. Ustala się diety Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Orzyszu w wysokości 5% najniższego wynagrodzenia za każde posiedzenie Komisji RPA i powołanych zespołów Komisji. Podstawą wynagrodzenia są protokoły z posiedzeń wraz z listą obecności lub protokoły z kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych.
5. Wysokość środków finansowych na realizację zadań Programu określa Rada Miejska w Orzyszu w drodze uchwały w sprawie budżetu Gminy na 2017 rok.
6. Źródłem finansowania zadań Programu na rok 2017, są środki finansowe budżetu Gminy „fundusz przeciwdziałania alkoholizmowi”, pochodzące z opłat za korzystanie z wydanych zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych.

Plan wydatków z odniesieniem do przyjętych zadań Programu na 2017r		
Lp.	Nazwa zadania	Wysokość środków przeznaczonych na realizację zadania
1.	Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu i narkomanii. <ul style="list-style-type: none">• Punkt Konsultacyjny(wynagrodzenie psychologa, instruktora terapii uzależnień, zakup wydawnictw profilaktycznych i ulotek)-20.320,-zł.;• Biegli sądowi (opłata wynagrodzenia za wydaną opinię sądową w przedmiocie uzależnienia od alkoholu), opłata za wnioski złożone w Sądzie Rejonowym – 5.880 zł;• Gminna Komisja RPA (diety, szkolenie, delegacje) – 14tys.zł.• Pełnomocnik ds. profilaktyki i rozwiązywania problemów alk.- 5 tys. zł.	45.200,-zł
2.	Udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe i uzależnienia od narkotyków, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie. <ul style="list-style-type: none">• Punkt Konsultacyjny (wynagrodzenie prawnika) – 7.200. zł;• Szkoły – (wynagrodzenie psychologa) – 39.600,-zł.• Placówka Wsparcia Dziennego (wynagrodzenia wychowawców,	135.280,-zł

	<p>zakup wyposażenia i materiałów pomocniczych do pracy z dziećmi, środków czystości, opłata kosztów utrzymania i remontu środowiskowej świetlicy opiekuńczo-wychowawczej) – 83.580,- zł;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Środowiskowa Świetlica Parafialna „Kajak” (dofinansowanie c.o., zakup materiałów do pracy z dziećmi dofinansowanie wieczery wigilijnej) – 4.900,- zł. 	
3.	<p>Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Finansowanie i wspieranie programów profilaktyki uzależnień, zajęć psych-edukacyjnych, profilaktyczno-terapeutycznych, edukacji publicznej, programu profilaktycznego 9tys. zł. • działania aktywizujące i integrujące dzieci, młodzież oraz rodziny(włączenie metodyki harcerskiej do pracy z dziećmi i młodzieżą, otwarte środowiskowe uroczystości i imprezy – 6 tys. zł; • zakup materiałów biurowych – 2 tys. zł • dofinansowanie zajęć integracyjnych uczniów klas pierwszych gimnazjum 1.500 zł. • Półkolonie letnie z programem profilaktycznym – 1 tys. zł. 	19.500,-zł
4.	<p>Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń, osób fizycznych służących rozwiązywaniu problemów alkoholowych i przeciwdziałaniu narkomanii.</p> <ul style="list-style-type: none"> • udzielenie dotacji na realizację pozalekcyjnych zajęć sportowych 	6.000zł
Razem		205.980,-zł
Zaplanowane środki w budżecie Gminy na 2017r. fundusz „przeciwdziałania alkoholizmowi” i przeciwdziałania narkomanii		205.980,-zł

